

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinivus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Sabbato Post Dominicam II. Quadragesimæ. Homo quidam habuit duos
filios: & dixit adolescentior ex illis Patri: Pater, da mihi portionem
substantiæ, quæ me contingit. Luc. 15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

res quot fecerunt? Vt talium persecuto-
ribus : Isti fructus à nobis repetunt pa-
tientia; fidei &c.

Ni demus : regnum dabitur genti facienti
fructum eius. 1. Abstulit ab Asia fidem,
quam ibi S. Ioannes plantarat: ab Africa,
Anglia, &c. 2. Et Sauli datum erat digno
regnum: indigno aufertur. Ieroboamo
tribus dederat decem : at vita effectum
improba; deturbauit regno. 3. Sodoma
terra erat sicut paradysus, Gen. 17. At de celo
vallatur peccatrix. 4. Decem populos
eiecit : & instituit Israelitas, Psalm. 104.
Dedit illis regiones gentium; & labores populo-
rum possederunt. Vineam igitur dignos fru-
ctus efferamus.

SABBATO POST DOMINI-
cam II. Quadragesima.

Homo quidam habuit duos filios: & di-
xit adolescentior ex illis Patri: Pater, da
mihi portionem substantiæ, quæ
me contingit. Luc. 15.

A Brahe, Gen. 29. Duo erant filij, Isaac
& Israhel: Isaaco item, Iacob, & E-
sau : nimium quam dissimiles moribus,
vita & benedictione. Tales & hi duo.

Quorum occasione nos

- I. De prodiga voluptate.
- II. De filio prodigo.
- III. De Luxuria, & dispensatione.
- IV. De regione longinqua.

P A R S I.

De prodiga voluptate.

A Rchytas Tarentinus, ait Cic. in Cat.
Maiores dicebat: Nullam capitaliorem
pestem, quam corporis voluptatem hominibus
anaturam datam esse: quæ insectis ciuidibus, de sa-
lute diffidas.

2. Hinc Dionysius Sophista mone-
bat: Mel neu plena manu comedas. Parce

sumta, mel est: at fel est hausta voluptas.
Euertit, quas inquinat, Respublicas.

3. Ionathas, 1. Reg. 19. queritur: *Gustans
gustauit in summitate virgæ, quæ erat in manu
mea, paululum mellis: & ecce ego morior.* Fi-
gura hæc est voluptatis veritatis, ideoque
mortifera.

II. Ea vero aut nascitur, aut pascitur
ex prodigalitate: Quo hæc quoque pe-
stilentior existit. 1. Ethnici Aforos & pro-
digos patrio inferri tumulo verabant; *Itemq;
prodigali-
tas, quæ
infamia.*
quod hæreditatem eius decoxissent. 2.
Romani, teste *Alex. ab Alex. l. 2. c. 24.* gnato-
nes in theatrum productos ludibrio
propinabant.

3. Solon, ait *Laertius*: Legem tulit:
τὴν ἐστὶν ἡσυχίαν ἀπὸ πικρῶν ἀρχῶν ἔστω. id est: *Proscipere
legibus.*
suam substantiam abliguriens inhonorus esto.

4. Id Phoco euenit Phocionis filio dege-
neri, ab Atheniensibus infami reddito
per gulam.

5. Iulius Paulus lib. 3. l. 12. Tabul. hoc ci-
tat Romanorum Prætorianum edictum:
*Quando tibi bona paterna habita, nequitia tua
disperdis, liberosque tuos ad egestatem perducis,
ob eam rem tibi eare, commercioque interdico.*
Item Leg. 2. xii. Tabular: *Prodigo bonis in-
terdictum esto.*

6. Arcopagitæ Athenienses volupta-
rios prodigos, velut perduellionis reos, *Capitalis
est.*
peragebant, mortiq; addicebant. De hoc
refert Athenæus lib. 4. *Var.* Democritum
ab ijs condemnatum exhausti patrimo-
nij fuisse: at causam dicentem, philoso-
phiæ, nō voluptati se id impendisse, con-
tinuo absolutum fuisse.

III. Deus quoque auersatur prodiga-
litatem. 1. Nam *Ioan. 6.* cum insignitam
ostendisset liberalitatem 5. panibus & 2.
piscibus satiendo 5000. hominum: par-
simoniam continuo docuit subiiciens;
Colligite, quæ superauerunt, fragmenta. 2. Ita
Exod. 16. Liberalissime manna deplue-
bat: at plus, quam in diem sat esset, colli-

nolebatur. *Ne quid nimis* esset cuiquam, unde vel cibum vilipendendi, vel quoquo modo abutendi foret occasio. 3. Eo si hic infert parabolam, an historiam? de filio prodigo.

PARS II.

De filio prodigo.

Par filiorū
dispar.

Pater, da mihi. Is Deus Pater est, cui oramus *Pater noster*, qui es Iustorum & Peccatorum. En filij duo. 1. Ita Abraham *Gen.* 21. pater Ismaelis idololatæ; & Isaaci pij. 2. Et hic duorum pater, Iacob iusti, & Esau ferus: ambo in Ecclesiâ vtero nati, educati. 3. Noe, *Gen.* 7. eadem in arca coruos habuit, & columbas. 4. Piscator, *Matt.* 11. Deus eodem in reti prouidentia habet bonos & malos. Ita hic homo quidam habebat duos filios.

Patri pudor est & meror.
Exempla filiorum prodigiorū.

Infelix pater, iuste doles, qui solum duos es nactus natos, & vtrumq; nequis habere bonum.

1. Quod si *Gloria patris est virtus filiorum*: iam certe probrum filiorum erit dolor patris. Alterum ex altero cuius est imare est. 2. Par fors Adæ, *Genes.* 4. in Abele & Cain: 3. Dauidi par, *2. Reg.* 11. in Salomone & Absolone.

II. Exemplorum hodie nimio plus. Quot, quales nepotes? Quibus merito Diogenes Cynicus diceret, visa Iurconis domo venali: *Sciebam te post tantam ebrietatem ades etiam euomere debere.* 2. Athenæus *l. 4. cap. 20.* refert de Cresippo, qui post absumptum patrimonium, etiam lapides de sepulcro patris diuendit. 3. Plato videns nobilem iuuenem, ante prædiuitem, nunc pauperem in angulo plateæ frustum panis rodentem, ait: *Si moderate prandisses, melius iam cenares.* 5. Philosophus quidam, apud *Aelian.* *l. 12.* ait: *Agrigentini ædificant, quasi semper victuri: & comedunt, quasi semper morituri.* Id de pinatoribus dicâs licet.

II. Miseri parentes, quorum sudores, curas, & animas dilapidant proles. 1. Bene Crates Thebanus omnia bona sua nummulariis Reip. tradidit, ea conditione; darent suis liberis frugis: at frugiperdis futuris negarent. *Laert.* *l. 3. 2.* Phocion quoq; oblatam vim pecuniæ repudiâs, vrgentibus pro liberis eam acceptaret, ait: *Brufonio teste, l. 3. c. 7.* Si filius vitam & moresque composuerit, viuet paterna hereditate contentus: si prodigus fuerit, nec hoc argentum suffecerit.

Patrum
estamta
de filijs pro
digi.

PARS III.

De Luxuria, & dissipatione.

Dissipauit omnem subst. suam viuendo luxuriose cum meret. id est, gula, & luxuria. 1. Hæc Samsonē perdidit, *Iud.* 15. Vixit luxuriose cum Dalila: prodegit substantiam roboris sui; In pristinum deuenit. 2. Sichem, *Gen.* 34. Dinæ amoribus omnia prodegit, vitam, & regnum. 3. Salomon, *2. Reg.* 11. cum septuaginta Reginis, & 300. concubinis dissipauit honorem, sapientiam, animam, fidem, &c. 4. Vere *Prou.* 29. qui nutrit scortum, perdet substantiam suam. Est hoc, vt hirudo vbi adhæsit semel, aut exugit omnem sanguinem aut crepat. 5. *Eccl.* 19. *Vinum, & mulieres facient apostatate sapientes.*

Luxuria
1. eneruat.

2. Spoliat
regno.

3. Honore.

4. Omnib.

5. Facit
apostatate.

Exemplū
scortis pro
diuitiū.

Prodit Athenæus *l. 5. c. 12.* Phrynem lupam corporis euulgatione tantum fecisse questum, vt dirutos ab Alexan. Magno muros Thebanos instaurare potuerit. Idque sibi licere vltro postulauit, addita epigraphæ: *Alexāder euertit: Phryne meretrix erexit.* Eam, ait *Plut.* *l. de fortuna Alex.* Statuam auro solidam Veneri in Delphico templo dicasse, cum titulo: *Ex Græcorum intemperantia: Eam vt Crates vidit, ait. Hoc tropæum est de Græcorum petulantia.* O quot hodie Phrynæ, ac Laides? Quot, qui dissipant omnem substantiam suam & spiritalem, & temporalem; viuendo luxuriose?

II. A-

P A R S IV.

De regione longinqua.

I. **S**ed fare, age, fili prodige, tute nobis fortunam ecfare tuam. Te quibus in oris procul iusti perditum? In peccati, inquis, regione. 2. Est illa vere extra anni, solisque vias posita; tam longinque peccator secedit: *Longe a peccatoribus salus*, ait Psaltes. 2. Inter peccatum, & gratiam tam longinqua est intercapedo, vt apostata: angeli viam ingressi nunquam emetiriqueant 3. Eadem in via Cain, Pharaon, Epulo, &c. aeternum aberrarunt. Adam in eam longe deerrauit, vt quater millibus annorum redire ad certa & tuta nequiret. Deus caelo lapsus quaesuit te peccator, in praesepio, Aegypto, deserto, cruce, sepulcro, inferno.

II. Qui vero te isthic iactarunt casus? *Disippauit omnem substantiam suam, omnem Dei gratiam.* 1. Euenit, quale de Ierosolyma vaticinatus Iesus. Luc. 19. *Venient dies in te, & circumdabunt te inimici Dei vallo: & coangustabunt te vndique; & ad terram prosterment te & non relinquent in te lapide super lapidem.* En vastitas. Dirior in anima ex peccato est; vt omnib. gratiis exuatur.

2. Declarat id Dominus in seruo nequam, Matth. 18. *Iussit eum venundari, & uxorem eius, & filios, & omnia quae habebat.* 3. Cyprianus serm. 88. de lapsis. *Hoc sunt peccata lapsis, quod grando frugibus: quod turbulentum sidus arboribus: quod armentis pestilens vastitas, quod nautis saeva tempestas.*

4. Vt Ion. 2. nautae exonerarunt nauim, demum Ionam ipsum eiecerunt: ita animam peccatricem daemones meritis spoliant, ipsamque demergunt. 5. Velut Hypanis vastus fluuius praedulcis, vt primum cum riulo alienae aquae miscetur, fit amarus: ita anima quantisuis beata ab virtutibus, paruo tamen riulo peccati corrumpitur.

Peccatoris
& Dei di-
stantia.

Peccatoris
vastitas.

II. Agit cum homine prodigalitas, vt *Genes. 9.* vinum cum Noe: hoc inebriatus nudatur orbi toti: sic illa hominis vitia reuelat, & paupertatem denique. Dalila detondet Samsonem, & eneruat, & simul inneruat: lupa virum expilat, effeminatque.

Aaron Israelitis opes adimit, idolumque conflat. *Exo. 32.* Ita prodigalitas conuerit fortunas in idola flagitiorum, quibus cum fornicatus homo pereat. *Quorum Deus venter est*, Phil. 3. viuendo luxuriose. Hoc monstra edidit facinorum. 1. Quale quod Cleopatra, *Plinio teste*, in cana vnius secunda mensa intulerit pretium librarum auri 750. 2. Quod Vitellitis Imp. ientacula, prandia, coenas dispertiebat: & singuli apparatus non minus, quam quadraginta millibus nummum constabant. Luit. Nam Vespasiano Imp. declarato, ipse vno & iaqueo iniecto pertrahitur in forum. *Sabell. l. 2.*

3. Salomone profusior an vllus: (at mysteriosa in eo omnia.) 3. Reg. 4. Erat autem *cibus Salomonis per dies singulos XXX. cori simila, & 40. cori farina, 10. boues pingues, & 20. boues pascuales, & 100. arietes: excepta venatione ceruorum, caprearum, atque bubulorum, & auium altilium.*

4. Praetor Rom. ad Lucillum misit, vt vestes in Ludos concederet: continuo misit ei centum millia eiusdem coloris pupurei. Hic sine luxu?

5. Num minor Heliogabali? *Lamprid.* Is in rosacea balneabat: lampades balsamo alebat: in croceo stertebat strato; vestem nunquam bis eandem induebat.

6. Caligula nepotinis sumtib. omnes superauit. Gemmas pretiosissimas acetoliquatas; obsonia, panesque ex puto auro apponebat; gemmatis puppibus utebatur, &c. O luxum prodigum, & prodigiosum.

* *

Age igitur peccator, deserelupas, regionesque longinquas, sues, & scelera: accide supplex Deo; dic: Pater, peccavi in caelum, & coram te. Nam malum coram te feci. Miserere.

DOMINICA III. QUADRAGESIMA FERIA II.

Quanta audiimus facta in Capharnaum: fac & hic in patria tua.

Luc. 4.

Ioseph, Gen. 34. in patria, etsi charus patri; at fratribus exosus fuit, greges seruabat, plebeius agebat; demum venundatus est. Mutat caelum, extraque patriam breui par sit Regi, adoratur. Ita Iesus domi inglorius, fabri filius, subditus parentibus, mechanicus habitus fuit: at foris mira patrat mirus.

Nos huius occasione

- I. Quod iudicia Dei verenda: non querenda.
- II. De hoc: Fac & hic in Patria.
- III. De miraculis ex dono gratis dato.
- IV. De miraculis gratum facientibus.

PARS I.

Iudicia Dei verenda; non querenda.

I. *Est inex- plicabile.* **V**idua Dei abyssus multa. 1. Limantes Iphigenia, filia Agamēnonis, immolationem pinxit & cognatos vario luctus schemate circum: at patris vultum velo obnubebat. Sciscitanti causam ait; luctus patris tali in re & loco coloribus nequeunt adumbrari. Ita iudiciorum Dei abyssus tutius filetur; quam verbis delineari laboratur. 2. *Admirabile.* Quales Exod. 25. supra Propitiatorium Cherubini passis alis stant illud operientes, & intuentur attoniti: ita quo plus homines, & Angeli confiderant iudicium Dei; hoc longius id fugit ab oculis.

3. Ioannes vidit, Apoc. 5. librum, intus forisque scriptum, signatum sigillis 7. quem legere, vel aperire nemo in caelo, terra, infra terram poterat. Liber est iudiciorum Dei: intus arcana praedestinationis; foris providentiae. Rom. 11. O altitudo diuitiarum sapientiae, & scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viae eius.

II. Hic Rubus ardentis Iustitiae, & lucentis Misericordiae; at spinosus à difficultatibus, Exod. 3. Nimirum illud est, de quo, Psal. 17. Posuisti tenebras latibulum suū. 1. In eo quadratura latet circuli. 2. Ibi trāsitus maris rubri ac profundi. 3. Is fluius est inuadabilis Ezechieli, cap. 45. sed fit vsque altior.

II. Quid? 1. Philosophi fluxum, refluxumque maris non capiunt; & Dei iudicia praedestinantis, ac reprobantis quis ceperit? 2. Nec medicus de morbo interiore iudicat; nisi ad exteriora se det foras. 3. Nec Astrologus de futuris coniectat; nisi ex aspectu, motuque siderum. Ita ne quisquam de iudiciis Dei quicquam, nisi per coniecturam.

Et tamen hominum ea est curiositas, ut circa has fyrtes natitare: ea temeritas, ut scrutari maiestatem non vereantur; in regia Dei inuadens atria. Audet, & quatit: Cur hunc inter Turcos nasci voluit Deus? Istum baptizari, non hunc? Hunc in cunis mori; decrepitum illum? Cur hunc ingeniosum; bardum alium? Cur hic praedestinatus; non is? Cur Petri miseratus; non Iudae? Cur potius Adae ac posteris dedit locum poenitentiae; ac gratiae; quam Lucifero & aëclis? Cur in Iudaea non Chaldaea nasci: cur in patria non edere miracula, sed alibi voluerit? O audaciam percun-
dandi!

PARS